

Utlåtande 2004:14 RII (Dnr 449-619/1998, Dnr 331-1305/2001)

Högdalstoppen

Motion av Leif Rönngren (s) (1998:36)

Omvandling av Högdalstippen till ett attraktivt grönområde med platser för fågelskådning

Motion av Yildiz Kafkas (mp) (2001:53)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion 1998:36 av Leif Rönngren (s) och motion 2001:53 av Yildiz Kafkas (mp) får anses besvarade med vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda den fortsatta användningen av Högdalstopparna och återkomma till kommunfullmäktige med förslag till fortsatt inriktning före utgången av 2004.

Föredragande borgarrådet Kersti Py Börjeson anför följande.

Motionernas innehåll

Leif Rönngren (s) beskriver i motion 1998:36 att planerna om Högdalstoppen och dess närområdes framtid varit mycket oviss framförallt på grund av planerna på att frakta bergmassor från Södra Länkenbygget till området. Eftersom detta inte blivit aktuellt öppnas enligt motionären nya möjligheter att göra något positivt åt området. Motionären hemställer att en arkitekt- och idéävling utlyses för området samt att fullmäktige initierar en projektgrupp kring planering och genomförande av eventuella planer, *bilaga 2*.

Yildiz Kafkas (mp) menar i sin motion 2001:53 att planeringen av området vid Högdalstopparna främst bör syfta till att förstärka den gröna kilen som sträcker sig från Huddinge in mot Stockholm. Det finns idag ett flertal intressanta och sällsynta fåglar och växter på topparna och enligt motionären bör staden ta tillvara denna biologiska mångfald för att skapa ett attraktivt rekreatiomsområde för fågelskådning och annat friluftsliv. Närheten till Högdalenverket innebär enligt Kafkas att inte någon bebyggelse bör tillkomma i området. Motionären föreslår att fullmäktige ger berörda nämnder i staden i uppdrag att ta fram en plan för hur naturvärdena ska kunna stärkas, samt att stadens nämnder skall undersöka möjligheten att förena en sorterings- och avfallsanläggning för bygg- och rivningsavfall med natur och fritidsintressen i området, *bilaga 3*.

Remisser

Motionerna har av roteln återremitterats till och sambehandlats av stadsledningskontoret i ett tjänsteutlåtande daterat 9 maj 2003.

Motion 1998:36 av Leif Rönngren har remitterats till kultur- och idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, och stadsdelsnämnderna Enskede, Farsta, Söderled, Årsta, Älvsjö och Vantör samt stadsledningskontoret.

Motion 2001:53 av Yildiz Kafkaz har inom staden remitterats till stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, renhållningsnämnden och Vantörs stadsdelsnämnd.

Remissinstanserna är generellt positiva till att göra en samlad översyn av området och stärka dess natur- och rekreationsvärden. Remissinstansernas synpunkter finns att läsa i ärendet men sammanfattas här inte närmare, med undantag för stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stadsledningskontoret menar i det uppdaterade tjänsteutlåtandet från maj 2003 att det finns goda förutsättningar att utveckla det berörda området. Flera projekt drivs redan inom stadens nämnder som ligger väl i linje med motionärernas förslag.

Gatu- och fastighetsnämnden utreder för närvarande eventuella förändringar av dragningen av Magelungsvägen, Örbyleden och dessas koppling till E4:an. Toppen kommer med all sannolikhet beröras även av detta arbete.

Under år 2000 och 2001 har Farsta stadsdelsnämnd i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden tagit fram ett grönt idéförslag angående

Högdalstopparna vars syfte är att framhålla de biologiska värdena som uppkommit inom området.

I utvecklingen av områdets rekreativvärden måste dock hänsyn tas till närliggande verksamheter med vitala funktioner för stadens tekniska försörjning såsom avfallshanteringen och fjärrvärmeverket. Eventuella ökade driftskostnader för berörda närliggande stadsdelsnämnder på grund av utvecklingen av området måste också nogsamt bevakas och beaktas bland nämndernas övriga ekonomiska åtaganden.

Mina synpunkter

Högdalstopparna har stora utomordentliga kvaliteter från både natur- och rekreationssynpunkt och jag anser att det finns goda förutsättningar att utveckla området.

Flera projekt drivs redan inom stadens nämnder som ligger i linje med förslagen i motionerna. Det är dock angeläget att det skyndsamt tas ett samlat grepp om området. Jag föreslår därför att en arbetsgrupp tillsätts, som får i uppdrag att utreda frågan om Högdalstopparnas framtid och återkomma till fullmäktige med ett förslag till fortsatt inriktning. I arbetsgruppen bör personer från de berörda stadsdelsnämnderna ingå. Det är också viktigt att ha en dialog med medborgarna i dessa stadsdelsnämnder, som visat ett stort engagemang i frågan om Högdalstopparnas framtid. Vidare vill jag framhålla att det är viktigt att områdets kvaliteter kan upplevas av funktionshindrade. Tillgänglighetsfrågorna bör därför uppmärksammas i det fortsatta arbetet.

Det finns två stycken idéförslag angående Högdalstopparna. Under år 2000 och 2001 har Farsta stadsdelsnämnd i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden tagit fram ett grönt idéförslag angående Högdalstopparna vars syfte är att framhålla de biologiska värdena som uppkommit inom området. Dessutom finns ett examensarbete av landskapsarkitekten Susanna Udd som gjorts i samarbetet med gatu- och fastighetskontoret. Dessa idéförslag bör kunna utnyttjas som ett underlag i fortsatta diskussioner.

Jag instämmer i stadsledningskontorets synpunkter att staden i utvecklingen av områdets rekreativvärden måste ta hänsyn till närliggande verksamheter med vitala funktioner för stadens tekniska försörjning såsom avfallshanteringen och fjärrvärmeverket. Eventuella ökade driftskostnader för berörda närliggande stadsdelsnämnder på grund av utvecklingen av området måste också nogsamt bevakas och beaktas bland nämndernas övriga ekonomiska åtaganden.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Mot bakgrund av den sociala situationen i området är det angeläget att omgående se över på vilket sätt området kan utvecklas. Högdalstoppen och dess närområde upplevs idag som otryggt och det är därför rimligt att snabbt undersöka vilka åtgärder som bör vidtas. I det arbetet är det viktigt att också ta hänsyn till de eventuella förändringar av dragningen av Magelungsvägen och Örbyleden som gatu- och fastighetskontoret för närvarande utreder. Det är därutöver angeläget att i planeringen ta hänsyn till närliggande verksamheter såsom avfallshantering.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion 1998:36 av Leif Rönngren (s) och motion 2001:53 av Yildiz Kafkas (mp) får anses besvarade med vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda den fortsatta användningen av Högdalstopparna och återkomma till kommunfullmäktige med förslag till fortsatt inriktning före utgången av 2004.

Stockholm den 28 januari 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Kersti Py Börjeson

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Leif Rönngren (s) beskriver i motion 1998:36 att planerna om Högdalstoppen och dess närområdes framtid varit mycket oviss framförallt på grund av planerna på att frakta bergmassor från Södra Länkenbygget till området. Eftersom detta inte blivit aktuellt öppnas enligt motionären nya möjligheter att göra något positivt åt området. Motionären hemställer att en arkitekt- och idétävling utlyses för området samt att fullmäktige initierar en projektgrupp kring planering och genomförande av eventuella planer.

Yildiz Kafkas (mp) menar i sin motion 2001:53 att planeringen av området vid Högdalstoppen främst bör syfta till att förstärka den gröna kilen som sträcker sig från Huddinge in mot Stockholm. Det finns idag ett flertal intressanta och sällsynta fåglar och växter på topparna och enligt motionären bör staden ta tillvara denna biologiska mångfald för att skapa ett attraktivt rekreatiomsområde för fågelskådning och annat friluftsliv. Närheten till Högdalenverket innebär enligt Kafkas att inte någon bebyggelse bör tillkomma i området. Motionären föreslår att fullmäktige ger berörda nämnder i staden i uppdrag att ta fram en plan för hur naturvärdena ska kunna stärkas, samt att stadens nämnder skall undersöka möjligheten att förena en sorterings- och avfallsanläggning för bygg- och rivningsavfall med natur och fritidsintressen i området.

Motionerna finns som bilagor, övrigt material finns att ta del av i akterna på KF/KS kansli.

REMISSER

Motionerna har sambehandlats av stadsledningskontoret i ett tjänsteutlåtande daterat 9 maj 2003.

Motion 1998:36 av Leif Rönngren har remitterats till kultur- och idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden gatu- och fastighetsnämnden, och stadsdelsnämnderna Enskede, Farsta, Söderled, Årsta, Älvsjö och Vantör samt stadsledningskontoret.

Motion 2001:53 av Yildiz Kafkaz har inom staden remitterats till stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, renhållningsnämnden och Vantörs stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 9 maj 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret är positivt till förslaget om att göra en gemensam översyn av möjligheterna till utveckling av det berörda området. I Söderortsvisionen som beslutades av kommunfullmäktige i september 2002 föreslås att rekreationsområdena kring Magelungsvägen d.v.s Högdalstoppen, Fagersjöskogen samt Rågsveds friområde bör utvecklas. I denna föreslås bland annat att en speciell projektgrupp skall bildas för utveckling av området mellan Älvsjö-Farsta som särskilt skall samordna utvecklingen kring Magelungsvägen.

Gatu- och fastighetsnämnden utreder för närvarande eventuella förändringar av dragningen av Magelungsvägen, Örbyleden och dessas koppling till E4:an. Toppen kommer med all sannolikhet beröras även av detta arbete.

Under år 2000 och 2001 har Farsta stadsdelsnämnd i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden tagit fram ett grönt idéförslag angående Högdalstoppen vars syfte är att framhålla de biologiska värdena som uppkommit inom området.

Stadsledningskontoret anser att rekreationsvärdena i området kring Högdalstoppen måste vägas mot stadens behov av centralt belägen mark för industri och stadens tekniska försörjning. I områdets närhet ligger, förutom ett industriområde som kan behöva expandera, även Högdalenverket, ett av stadens fjärrvärmeverk som kräver visst skyddsavstånd till bebyggelse för sin verksamhet. Därför lämpar sig området inte för ytterligare bostadsexploatering och är istället ett alternativ för industri. För närvarande pågår också avfallshanteringsverksamhet i området och den aktuella entreprenören har investerat relativt nyligen i anläggningen. Arrendet löper till december 2005 och kan därefter förlängas om inte en detaljplaneläggning av områden föreskriver annat nyttjande. Renhållningsförvaltningen har också tecknat arrende för samma tidsperiod för sin återvinningsstation i området.

Sammantaget anser stadsledningskontoret att det finns goda förutsättningar att utveckla det berörda området och flera projekt drivs redan inom stadens nämnder som ligger väl i linje med motionärernas förslag. I utvecklingen av områdets rekreationsvärden måste dock hänsyn tas till närliggande verksamheter med vitala funktioner för stadens tekniska försörjning såsom avfallshanteringen och fjärrvärmeverket. Eventuella ökade driftskostnader för berörda närliggande stadsdelsnämnder på grund av utvecklingen av området måste också nogsamt bevakas och beaktas bland nämndernas övriga ekonomiska åtaganden.

Remissvar avseende motion 1998:36 av Leif Rönngren (s)

Kultur- och idrottsnämnden beslutade vid sammanträde den 17 november 1998 att som svar på remissen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Maria-Paz Acchiardo* (s), *Ingrid Almgren* (s), *Greger Hatt* (s) och *Per Sundgren* (v) enligt följande.

Högdalstoppen är ett viktigt rekreatiomsområde för samtliga omkringliggande stadsdelar. Det är därför angeläget att förvaltningen i samverkan med berörda stadsdelsnämnder utreder och planerar en vidareutveckling av området ur ett friluftsidrottsperspektiv.

Kultur- och idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 12 oktober 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har lagt grunden för det program för utveckling av området kring Högdalstoppen som Gatu- och fastighetskontoret genomför. Programmet har godkänts av dåvarande Fritidsnämnden vid sammanträden 1982-06-16 och 1988-12-06. Till vissa delar har programmet kunnat genomföras. En naturrodelbana har anlagts i terrängen och för backhoppning har 4 profiler med över och underbacke och 1 profil med endast underbacke utförts.

Tillgången till massor avgör i vilken takt och med vilken ekonomi programmet kan genomföras.

Den kris i byggande som tog sin början på 1990-talet har påverkat tillgången till massor. Gatu- och fastighetskontoret har meddelat förvaltningen att de ekonomiska förutsättningarna för fullutbyggnad av idrottsprogrammet, under en 8-årsperiod, inte föreligger.

Förvaltningen informeras av gatu- och fastighetskontoret om tillgången på masor och i vilken takt utbyggnad sker.

Det är nu känt att Gatu- och fastighetskontorets tidigare överenskommelse med Vägverket om massdeponi och krossverksamhet i området ej längre är aktuell.

Däremot har nya rön framkommit inom Skafab vad avser möjligheten att i framtiden bryta material ur de befintliga schaktmassorna i Högdalensområdet. Syftet är att utvinna återanvändningsbart material som minskar massmängderna i befintliga uppfyllningar. Förvaltningen anser att det för närvarande är mycket som talar för att den osäkerhet som råder kring masshantering och miljöriktig återvinning ytterligare kommer att försena ett genomförande av befintligt program.

De programdiskussioner som förs inom förvaltningen om alternativ till tidigare program, går i riktningen mot ett bredare friluftsprogram för exempelvis längdskidåkning, pulkaåkning, motionsspår/lopp, skolutflykter etc. Det är emellertid

ning, pulkaåkning, motionsspår/lopp, skolutflykter etc. Det är emellertid med hänsyn till tillgången på massor osäkert när ett sådant program kan genomföras.

Förvaltningen föreslår att kultur- och idrottsnämnden avstyrker motionärens begäran då osäkerheten är stor kring i första hand intäkter från massahantering som skall finansiera anläggningarnas tillkomst. Miljöaspekterna avseende hanteringen av massor utvecklas också och kan påverka arbetena på Högdalstoppen.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sammanträde den 15 oktober 1998 att som svar på remissen överlämna och återöppna kontorets utlåtande.

Reservation anfördes av *Agneta Liljesköld* (mp) som hänvisade till sitt yrkande, *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande av den 25 augusti 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Området för det föreslagna sport- och friluftsområdet gränsar både till Rågsveds friområde och till Högdalens industriområde. När pågående tippningsverksamhet på den tredje toppen, närmast Fagersjö, upphör bör en större översyn av hela området göras. I arbetet bör man ta ställning till utbredningen av industriområdet och vilka delar som bör sparas som naturmark och för sport och friluftaktivitet. Staden kommer även fortsättningsvis att ha behov av avgränsade områden för stadens tekniska försörjning, störande verksamhet, deponier etc. Det är därför viktigt att utreda det framtida behovet och att säkerställa sådana områden.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på tanken att återställa och utveckla sport- och friluftaktiviteter på Högdalstoppen och området runt omkring. Ett sport och friluftscentrum bör bli en tillgång för alla stockholmare och framför allt för boende i Söderort. Särskilt boende i delar av Bandhagen, Hagsätra, Högdalen och Örby som har långt till stora sammanhängande grönområden. Det är då viktigt att i de grönområden som finns ge goda förutsättningar för rekreation och friluftsliv.

Rågsveds friområde har kontakt med Fagersjöskogen som ingår i den regionala Hanvedenkiln. Området är, bortsett från Stockholm Energis förbränningsanläggning, inte detaljplanlagt. Högdalstoppen finns beskriven i "Grönkarta för Vantör". Den delvis skogsbevuxna toppen har stort landskapsvärde och utgör tillsammans med de två övriga topparna en värdefull landskapsformation. De skapade topparnas skulpturala karaktär bör bevaras. Utsikten från Högdalstoppen har en stark karaktär av rymdkänsla som är svår att få uppleva på andra platser i Stockholmstrakten än just högst upp på toppar som den här. Kontoret finner, liksom motionären, att området blivit sargat och "stökigt" och behöver lagas och rustas upp, oavsett om ett sportcenter kommer till eller inte. Skapas ett sportcenter kan anordnandet av de olika anläggningarna bidra till upprustningen. Deras placering och utformande är därför särskilt viktigt. Inför anläggandet av den tredje toppen i området tog gatukontoret och fritidsförvaltningen i mitten av 1980-talet fram ett idéförslag "Förslag till nya Högdalstoppen" för en

av 1980-talet fram ett idéförslag "Förslag till nya Högdalstoppen" för en utveckling av området till sportcentrum. Målsättningen var att i området skapa ett rekreationsområde som är användbart för hela familjen. Delar av det förslag som togs fram genomfördes, bl a en rodelbana på topp 2. Förslaget kan kanske tjäna som utgångspunkt och underlag för ett fortsatt arbete. Frågan om idé och arkitektävling kan prövas i det sammanhanget.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade vid sammanträde 22 september 1998 att som svar på remissen överlämna och återropa kontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Åke Askensten (mp) som hänvisade till sitt yrkande, bilaga 1.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 26 augusti 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret anser att det är önskvärt att Högdalstopparnas framtida användning och drift utreds. Detta kan eventuellt ske i samband med en planläggning av området. I samband med detta bör man närmare studera avgränsningen mellan Högdalens industriområde och rekreationsområdet samt pröva möjligheterna att avgränsa ett område närmast Högdalenverket för återvinningsverksamhet. Kontoret anser att detta område är speciellt lämpligt för olika typer av återvinningsverksamheter eftersom området ligger centralt, både nära källorna och avnämarna. Detta minimerar transporternas miljöbelastning. Som en del i ett fortsatt utredningsarbete kan, om så visar sig lämpligt, en idé- och arkitektävling genomföras.

Enskede stadsdelsnämnd beslutade vid sammanträde 27 augusti 1998 att tillstyrka att en projektgrupp tillsätts och att därutöver anför följande.

Idag används inte Högdalstoppen fullt ut av olika skäl, bl a på grund av återvinning av schaktmassor. Området har dock en utvecklingspotential som bör utredas. Den dag hanteringen av schaktmassor m.m är slutförd bör området kunna utvecklas för fritidsändamål. Vi stödjer därför förslaget att tillsätta en projektgrupp för att hitta en långsiktig lösning av Högdalstoppen som fritidsområde.

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin* (m), *Leif Ling-Vannerus* (m), *Maud Sandstedt* (m) och *Hans Larsson* (fp) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

1. Föreslagen utveckling av Högdalstopparna understödjes ej
2. Tjänsteutlåtandet överlämnas i övrigt till stadsledningskontoret.

Enskede stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 18 augusti 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Historiskt har en mängd förslag och idéer utvecklats under de senaste 25 åren och även ibland genomförts. Alla satsningar på vinteraktiviteter har dock inte haft bärkraft över längre perioder, då flera efter varandra kommande gröna vintrar urholkar ekonomin mycket snabbt. Enskede stadsdelsförvaltning avser inte att aktivt understödja en föreslagen utveckling av Högdalstopparna.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sammanträde den 14 september 1998 att som svar på remissen överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Idé och arkitekttävling

Förslaget att göra Högdalstoppen till ett åretruntcentrum för fritidsaktiviteter är säkert välkommet för många medborgare i söderort. Även tanken att utlysa en idé- och arkitekttävling samt att initiera en projektgrupp för området har sympatiska drag.

Om en idé och arkitekttävling och en projektgrupp kommer till stånd är det emellertid förvaltningens uppfattning att det redan från början bör finnas en fastställd ram som både kostnadsmässigt och aktivitetsmässigt begränsar projektet. Det finns en risk att ett projekt av den här typen sväller ut och blir överarbetat och inte minst alstrar stora kostnader. Projektet behöver kanske inte vara så brett upplagt. Varför inte inledningsvis sätta målet vid att göra Högdalstoppen till Stockholms bästa slalombacke? Det skulle dra mycket folk till och ge PR åt området. Flera personer förvaltningen talat med har haft stor glädje av den tidigare slalombacken, som säkert kan göras ännu bättre.

De många och bra planer som funnits förr och som nämns i motionen kanske också kan vara värda en granskning. Bland annat finns ett arkitektförslag från åttiotalet som kan ses över.

Finansiering

Stadsdelsnämndens möjligheter att finansiera projektet Högdalstoppen är för närvarande begränsade. Det är därför förvaltningens uppfattning att medel bör tillskjutas från centralt håll. Eventuellt kunde näringslivet finnas med redan på idéstadiet och även bidra till finansieringen för att sedan kunna dra ekonomisk nytta av anläggningen när den står färdig. Nämnas kan att det också föreligger ett förslag om att göra Farsta Gårdsområdet till ett större kultur- och fritidscentrum. Det är ännu inte känt hur detta projekt skall finansieras.

Sammanfattningsvis tillstyrker förvaltningen utlysningen av en idé- och arkitekttävling, öppen för alla, samt inrättandet av en projektgrupp. En förutsättning är att arbetet bedrivs inom en fastställd, ganska begränsad kostnadsram och att staden centralt svarar för kostnaderna.

Söderleds stadsdelsnämnd beslutade vid sammanträde 25 augusti 1998 i enlighet med det av (s), (v) och (mp) gemensamt framlagda förslaget att tillstyrka motionärens förslag att göra Högdalstoppen till ett fritidscentrum och att därutöver anföra följande.

Högdalstoppen/tippen har de senaste åren planerats för, i vart fall för de närboende, negativa verksamheter. Mer förbränning, stenkross och en ökande tung transport är vad det har handlat om.

Nämnden ser det som mycket positivt att de gamla planerna på en fritidsanläggning får se dagens ljus igen. Nämnden ser också möjligheter att koppla ihop fritidsanläggningen med den bollplan som nu håller på att färdigställas vid Fagersjövägen. Bollplanen kanske kan bli en idrottsplats i framtiden.

Särskilt uttalande gjordes av *Madeleine Raukas m.fl* (m) enligt följande.

Förslaget att se över Högdalstoppen som ett rekreationsområde är positivt. Dock måste en fullständig kalkyl tas fram, innan vi slutgiltigt kan ta ställning till Högdalstoppens framtid.

Söderleds stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 24 juni 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget positivt. En fritidsanläggning skulle tillföra området värdefull attraktion nu när sista tippen snart är full. Likande planer fanns 1986-87 varför rodelbanor, P-platser, garage, hoppbackar m.m. finns eller är förberett. Medel för ombyggnad till fritidsområde bör ha influtit som intäkter från många års tippning. Förvaltningen deltar gärna i plangrupp och vill särskilt trycka på miljöfrågorna i anknytning till fritiden.

Årsta stadsdelsnämnd beslutade vid möte den 25 augusti 1998 att avstå från att yttra sig över motionens förslag.

Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 23 juni 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen föreslår att nämnden avstår från att yttra sig över motionens förslag. Högdalstoppen gränsar inte geografiskt till vårt stadsdelsområde och används inte i någon större utsträckning av boende inom Årsta stadsdelsområde.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid möte den 27 augusti 1998 att som svar på remissen överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 24 juni 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till en idé- och arkitekttävling med syfte att tillvarata de nya möjligheter som nu öppnat sig för området på och omkring Högdalstoppen. Området är särskilt lämpligt för sportaktiviteter och rekreation under såväl vinter- som sommartid. Ett sport- och rekreationscentrum i Högdalen skulle vara till glädje och nytta inte bara för de närliggande stadsdelarna utan för hela stockholmsområdet.

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid möte den 29 oktober 1998 att som svar på remissen överlämna kontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Lars Ahlqvist* (mp), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Marie Johansson m.fl.* (m), *Lillemor Tholander* (fp) och *Håkan Jonsson* (c), bilaga 1.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 29 oktober 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget att se över användandet av området vid Högdalstoppen är mycket välkommet. Under en lång tid har områdets framtid varit osäker och en rad olika intressen strider, och har stridit, om möjligheten att utnyttja området.

Stadsdelsförvaltningen har tidigare tillskrivit gatu- och fastighetskonotret angående utredning av skötselansvar m m i området. Idag råder oklarheter om vem som ansvarar

för den icke planlagda marken. Även sådana frågor är mycket viktiga att få utreda i en samlad översyn av området.

Stadsdelsförvaltningen erfar att tidigare förslag till förändring (från bl a dåvarande fritidsförvaltningen 1987) och utnyttjande av området aldrig blivit genomförda. Det finns nu stora möjligheter att ta ett samlat grepp om områdets framtid, och med att beslut är fattat om att inte använda området till upplag av schaktmassor från Södra länken.

Stadsdelsförvaltningen anser att det är viktigt att ta tillvara de boendes förslag och önskemål, företrädesvis inom Vantörs, Farsta och Söderleds stadsdelsnämnder. Därför anser förvaltningen att en lokal projektgrupp för idéer och förslag bör bildas innan en arkitekttävling utlyses. Projektgruppens förslag kan sedan ligga till grund för en tävling.

I projektgruppen bör ingå representanter från de närmast berörda stadsdelsnämnderna, de boende, intresseorganisationer och företagarföreningar och från de centrala nämnderna. Tidigare förslag till utnyttjande av området bör ses över.

Stadsdelsförvaltningen anser också att det är viktigt att tydligt ange ekonomiska och verksamhetsmässiga ramar för både projektgrupp och idé-tävling. Annars finns en risk att det skapas orealistiska förväntningar och förslag och att det återigen blir svårt att genomföra en förändring och en förbättring av området.

Det är också nödvändigt att detta eventuella projekt görs till en angelägenhet för hela staden och finansieras som ett sådant.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 16 december 1998 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till förslaget att staden ska ta ett samlat grepp kring Högdalstoppens framtida utformning. Kontoret anser emellertid inte att det i dagsläget är möjligt att uttala sig om den slutliga inriktningen av områdets användning. Behovet av mark för stockholmarnas rekreations- och friluftaktiviteter måste vägas mot behovet av centralt belägen industrimark.

Stadsledningskontoret anser dessutom att en grundlig utredning av området bör påbörjas först när pågående tippningsverksamhet på den tredje toppen är avslutad. En projektgrupp bestående av berörda stadsdelsförvaltningar, gatu- och fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret samt idrottsförvaltningen och eventuellt berörda bolag bör då samlas. Utifrån de förslag som denna grupp lägger fram kan sedan beslut tas huruvida en idé- och arkitekttävling ska utlysas.

Remissvar avseende motion 2001:53 av Yildiz Kafkas (mp)

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 13 december 2001 att som svar på remissen överlämna och återropa kontorets utlåtande.

Reservation anfördes av *Dick Urban Vestbro* (v) och *Cecilia Obermüller* (mp) som hänvisade till sitt yrkande, bilaga 1.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande av den 28 november 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

I motion nr 2001: 53 av Yildiz Kafkas (mp) ”omvandla Högdalstoppen till ett attraktivt grönområde med platser för fågelskådning” föreslås att topporådet utvecklas ”till tre natursköna toppar för friluftsliv, fågelskådning och biologisk mångfald och förena detta med en väl fungerande utbyggd återvinningsanläggning”

Hösten 1998 behandlade stadsbyggnadsnämnden en motion (1998:36) av Leif Rönngren (s) angående ordnandet av sport- och fritidsaktiviteter vid Högdalstoppen. Denna motion är ännu inte behandlad av kommunfullmäktige.

Projektet Biologisk utveckling av Stockholm

Förslaget ”Högdalstoppen, ett grönt idéförslag ingår i projektet ”Biologisk Utveckling av Stockholm”. Detta projekt har initierats av Miljöförvaltningen, som 1999 fick i uppdrag att ta fram en samlad plan för ökad biologisk mångfald i Stockholm i samarbete med berörda förvaltningar. Stadsbyggnadskontoret ingår i projektgruppen. Arbetet består i att formulera en strategi och katalog med åtgärdsförslag i enlighet med kommunfullmäktiges mål om att öka den biologiska mångfalden. Att utveckla Högdalstopparna är ett av många förslag som ingår i åtgärds katalogen. Ett förslag till strategi kommer att presenteras för stadsbyggnadsnämnden under våren 2002.

I Översiktsplan för Stockholm beskrivs Högdalstoppsområdet som ett verksamhetsområde där ytor behöver reserveras för ”nya anläggningar som återvinner energi ur avfall”. Genom området finns ett reservat för ”Högdalslänken” i tunnel, vilken ska förbinda Maglungsvägen med Örbyleden. Topparna är nu färdigbyggda och inga nya massor körs dit. Bygget av en återvinningsanläggning för bygg- och rivningsavfall har påbörjats.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

Högdalstopparna är en av de främsta fågelskådningslokalerna i Stockholm . Topparna drar till sig fåglar både som orienteringsmärke och födoplatser. Här samlas bl a många

övervintrande och sträckande fågelarter då det är gott om fröbärande växter. Vid topparna finner man också, såsom Kafkas nämner, en mängd ovanliga och spännande kärlväxter som är knutna till tippmarken. Dessa kärlväxter lockar i sin tur till sig en särpräglad insektsfauna. Högdalstopparna är dessutom strövvänliga och dess många gångvägar samt omväxlande topografi ger goda möjligheter till naturupplevelser och fin utsikt. Förutsättningen för att attraktiviteten ska kvarstå är att man med skötsel stör det naturliga successionsförloppet, dvs utan mänsklig påverkan så växer området igen med skog på sikt.

Högdalstopparna är ett bra exempel på ett område som skapats av människan och som med tiden fått betydande kvaliteter även för flora och fauna. Särskilt intressant är att området är förhållandevis stort och sammanhängande. Högdalstopparna har ett strategiskt läge inom Hanvedenkilen, grönstråket som sträcker sig från Huddinge till Svedmyraskogen.

Det är viktigt att områdets kvaliteter kan upplevas av funktionshindrade. Tillgänglighetsfrågorna bör därför uppmärksammas i det fortsatta arbetet. Stadsbyggnadskontorets handikappråd deltar gärna med synpunkter om den fortsatta utformningen av området.

Kontoret anser att området har utomordentliga kvaliteter från både natur- och rekreationssynpunkt samt i vissa delar för återvinningsverksamhet pga sin närhet till Högdalenverket och anser det möjligt att förstärka den södra kilen genom att bevara och upprusta naturmarken för friluftsändamål så att grönstrukturen säkras för framtiden. Magelungsvägen / Nynäsbanan utgör dock barriären i stråket.

Kontoret anser att en planläggning av området bör göras. I samband med planläggning bör de åtgärdsförslag för Högdalstoppen som presenteras i motionen samt önskemål enligt tidigare besvarad motion om förstärkning av rekreationsvärdena beaktas. I arbetet bör man ta ställning till utbredningen av Högdalens industriområde och vilka delar som bör sparas som naturmark och för sport- och friluftsaktiviteter. Staden kommer även fortsättningsvis att ha behov av avgränsade områden för stadens tekniska försörjning, störande verksamhet etc. Det är därför viktigt att utreda det framtida behovet och att säkerställa sådana områden

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade den 19 februari 2002 att utan eget ställningstagande överlämna kontorets utlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Börje Vestlund* (s), *Teres Lindberg* (s), *Catarina Agrell* (s) och *Margarita Pulido* (s) enligt kontorets förslag, bilaga 1.

Reservation anfördes av *Per Bolund* (mp) och *Torsten Sandgren* (v) enligt det av dem framställda yrkandet, bilaga 1.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 15 november 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Stadskansliet har för yttrande senas 2001-12-07 översänt motion 2001:53 av Yildiz Kafkas (mp).

I september 1998 behandlade gatu- och fastighetsnämnden en motion (1998:36) av Leif Rönngren (s) angående ordnandet av sport- och fritidsaktiviteter vid Högdalstoppen. Denna motion är ännu inte behandlad av kommunfullmäktige.

Farsta stadsdelsnämnd har godkänt och översänt ett tjänsteutlåtande från stadsdels- och miljöförvaltningarna, "Högdalstoppen, ett grönt idéförslag" Idéförslaget redovisar konkreta förslag till åtgärder som syftar att utveckla topparna som natur- och rekreationsområde. Förslaget skall ses "som en viljeinriktning att beakta inför den slutliga övergripande planläggning som behöver sammanställas för Högdalstopparnas framtida användning".

I Översiktsplan för Stockholm 1999 beskrivs Högdalstoppsområdet som ett område för "nya anläggningar som återvinner energi ur avfall". Topparna är nu färdigbyggda och inga nya massor körs dit. Stockholm Entreprenad har slutfört sitt uppdrag och lämnat området. I samband med att SKAFABs anläggning evakuerades från Södra Hammarbyhamnen frigjordes den mark, som redan var ianspråktagen för masshantering, invid värmeverket som ersättning. Där uppför Renhållningsförvaltningen (RhF) nu en återvinningsstation och Rhfs entreprenör Sita Sverige AB har där manskaplokaler och uppställningsplatser för sina renhållningsfordon etc. Bygget av en återvinningsanläggning för bygg- och rivningsavfall har påbörjats. Ovanstående verksamheter har erhållit tillfälliga bygglov.

Högdalstopparna som fågelskådningslokal

Högdalstopparna är en av de främsta fågelskådningslokalerna i Stockholm. Topparna drar till sig fåglar både som orienteringsmärke och födoplatser. Här samlas bl a många övervintrande och sträckande fågelarter då det är gott om fröbärande växter. Vid topparna finner man också, såsom Kafkas nämner, en mängd ovanliga och spännande kärlväxter som är knutna till tippmarken. Dessa kärlväxter lockar i sin tur till sig en särpräglad insektsfauna. Högdalstopparna är dessutom strövvänliga och dess många gångvägar samt omväxlande topografi ger goda möjligheter till naturupplevelser och fin utsikt. Förutsättningen för att attraktiviteten ska kvarstå är att man med skötser stör det naturliga successionsförloppet, dvs utan mänsklig påverkan så växer området igen med skog på sikt.

Högdalstopparna är ett bra exempel på ett område som skapats av människan och som med tiden fått betydande kvaliteter även för flora och fauna. Särskilt intressant är att området är förhållandevis stort och sammanhängande. Högdalstopparna har ett strategiskt läge inom Hanvedenkilen, grönstråket som sträcker sig från Huddinge till

Svedmyraskogen. Att stärka området kring topparna är därför av stor betydelse. Magelungsvägen/Nynäsbanan utgör dock barriären i stråket.

Projektet Biologisk utveckling av Stockholm

Förslaget ”Högdalstoppen, ett grönt idéförslag ingår i projektet ”Biologisk Utveckling av Stockholm”. Detta projekt har initierats av Miljöförvaltningen, som 1999 fick i uppdrag att ta fram en samlad plan för ökad biologisk mångfald i Stockholm i samarbete med berörda förvaltningar. Gatu- och fastighetskontoret ingår i projektgruppen. Arbetet består i att formulera en strategi och katalog med åtgärdsförslag i enlighet med kommunfullmäktiges mål om att öka den biologiska mångfalden. Att utveckla Högdalstoppen är ett av många förslag som ingår i åtgärds katalogen. Ett förslag till strategi kommer att presenteras för gatu- och fastighetsnämnden under våren 2002.

Högdalstoppen, ett grönt idéförslag” – åtgärder

Inriktningen i idéförslaget för Högdalstoppen har varit att ta tillvara de biologiska och rekreativa värden som området har idag. Utredningen innehåller bland annat förslag såsom att säkra och förbättra för fågel- och kärlväxtlokalerna genom att tillskapa stenrösen, åkerholmar och småvatten. Vidare föreslås att säkra tillgången på fröbärande växter genom att så in ängsfrön och utföra slåtter. För att förbättra rekreationsvärdena föreslås även att sätta upp bullerplank, skapa välkomnande entréer till området och ev uppföra ett kafé. Gatu- och fastighetskontoret ansvarar idag för driften av de forna tipparna. Vid planläggning kommer ansvarsfrågan för driften att behandlas. Kontoret bedömer idag att föreslagna åtgärder enligt idéförslaget har en investeringskostnad på ca 1-3 miljoner kronor, varav kostnader för bullerplank mot Nynäsbanan och Magelungsvägen utgör den största delen. De årliga driftkostnaderna uppskattas bli av ungefär samma storleksordning som traditionell parkskötsel.

Kontorets förslag/synpunkter

Kontoret anser att området har utomordentliga kvaliteter från både natur- och rekreationssynpunkt samt i vissa delar för återvinningsverksamhet pga sin närhet till Högdalenverket och anser det möjligt att förstärka en södra kilen genom att bevara och upprusta naturmarken för friluftsliv så att grönstrukturen säkras för framtiden.

Kontoret anser att en planläggning av området bör göras. I samband med planläggning ämnar kontoret beakta de åtgärdsförslag för Högdalstoppen som presenteras i idéförslaget, samt önskemål enligt tidigare besvarad motion om förstärkning av rekreationsvärdena.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 20 november 2001 att anse motionen besvarad.

Reservation anfördes av *Margareta Olofsson* (v), *Lillian Falkbäck* (s) och *Rolf Lindell* (s) med hänvisning till sitt yrkande att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle tillstyrka motionen.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande av den 5 november 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Stärk viktiga grönskantakter

När det gäller naturkvaliteter är Högdalstopparna ett av söderorts värdefullaste naturområden. Högdalstopparna ingår som förlängning till den sk. Hanvedskilen, vilken är en av Stockholms viktigaste grönskantakter med regionens grönskantstruktur. Högdalstopparna är vidare belägen mellan två områden, Älvsjöskogen och Fagersjöskogen, som kommunfullmäktige (enligt uppgift i Översiktsplanen, 1999) beslutat utreda som naturreservat. På grönskantan för rekreation från Stadsbyggnadskontoret, betecknas Högdalstopparna som "värdefullt grönområde för rekreation och naturupplevelser i den övergripande grönskantstrukturen".

Av bilagd översikt framgår områdets grönskantstruktur i ett större sammanhang, jämte infrastrukturens barriäreffekter (finns som papperskopia i akten på KF-KS-kansli). Som framgår av översikten föreligger hinder för vilt att röra sig mellan Fagersjöskogen och Gubbängsfältet över Örbyleden, beroende på barriärer i form av bullervallar och plank, staket, vägbredd och avbärare mellan vägbankarna. Sedan bostadsbebyggelse uppförts i kv. Skottåret har spridningsmöjligheterna mellan Fagersjöskogen och Svedmyraskogen via Gubbängsfältet ytterligare försämrats. Även Magelungsvägen/Nynäsbanan söder om topparna utgör en betydande barriär som begränsar spridningsmöjligheterna mot Hanvedskilen. För att upprätthålla ekologiska samband är det av väsentlig betydelse att det finns möjligheter till genetiskt utbyte, varför möjligheterna att förbättra spridningsvägarna över de ovan nämnda barriärerna är angeläget att utreda i det fortsatta arbetet.

Bevara värdefull flora och fauna

Förutom läget/kontakterna med omgivande grönskant (se ovan) har topparna stora egna biotopkvaliteter. Topparnas slänter innehåller rikligt med blom- och fröväxter som lockar en mångfald fåglar, fjärilar m.m. På själva högdalstopparna finns i ArtArken (Stockholms artdata-arkiv) minst ett 20-tal noteringar om drygt 10-tal skyddsvärda arter. Framför allt är det flera sällsynta kärlväxter som förekommer på topparna. I omgivande skogsområden finns ytterligare ett stort antal uppgifter, vilka styrker områdets kvaliteter. Ett stort antal observationer av däggdjur (bl.a. rävar och älg) visar att området har viktiga kontakter med omgivande skogsområden.

Det höga läget utgör i sig en unik miljö för Stockholm. Många fåglar som kräver öppna ytor har här funnit en fristad. Bland häckande fåglar märks sånglärka, tornfalk och ängspiplärka som i övrigt har mycket få förekomster i söderort. Alla dessa är klassade som skyddsvärda i ArtArken. Under perioder med fågelsträck är topparna en spännande miljö. Förutom att sträckande fåglar kan överblickas på ett unikt sätt är det många fåglar som utnyttjar slänter och platåtor till födosök och rast. Det finns flera fåglar som i Stockholmstrakten bara kan ses på tippmiljöer som den i Högdalen. Det gäller främst olika fjällfåglar. Arter som snösparv, lappsparv, berglärka och vinterhämling finner ett lämpligt "surrogat-fjäll" under sträckperiod eller övernattning. När det gäller växter finns det flera konkurrenssvaga och sällsynta arter kring topparnas platåer. En konstant fysisk påverkan har gjort att det ständigt finns tillgång till bar eller omrörd jord, något som är nödvändigt för att dessa växter skall kunna gro. Många av växterna häruppe var förr vanliga kring äldre tiders jordbruk eller vid "skräpiga" stadsmiljöer som hamnar, bangårdar etc. Sådana miljöer finns idag knappt kvar i Stockholm och även i landet är flera av dessa arter hotklassade på den nationella rödlistan. Exempel på sådana är svedjenäva, paddfot, luddvicker (klassade som missgynnade i landet) samt vit kattost (klassad som sårbar i landet).

Naturpedagogik

Allmänhet och organisationer har stor glädje av den rika floran och faunan på topparna.

Botaniska sällskapet i Stockholm och Stockholms ornitologiska förening har regelbundet programlagda exkursioner hit och de kringboende använder området för t ex promenad, motion, hundrastning, utblick m.m. Närheten till många boende och skolor höjer det pedagogiska värdet.

Ekologiska slutsatser

Förvaltningen bedömer att Högdalentopparna har höga ekologiska och rekreativa kvaliteter som går att utveckla ytterligare. I samband med projektet Biologisk Utveckling av Stockholm (BUS) lät därför förvaltningen, i samarbete med Farsta stadsdelsförvaltning (inom projektet "Hållbar livsmiljö i Farsta"), en konsult ta fram ett grönt idéförslag på hur området kan utvecklas. Rapporten som lämnades som information vid Miljö- och hälsoskyddsnämndens möte 2001-10-23 innehåller många idéer som ligger i linje med förslagen i motionen. Förvaltningen ställer sig därför positiv till motionen som går ut på att utveckla området för friluftsliv och fågelskådning.

Behovet av sorterings- och återvinningsanläggningar för bygg- och rivningsavfall m.m.

Sorteringsanläggning för bygg- och rivningsavfall anordnad

På en av topparna där tidigare bedrivits krossverksamhet har Länsstyrelsen 2001-04-30 gett tillstånd för sortering och omlastning av avfall.

Enligt förvaltningens bedömning är det ur ekologisk synpunkt fullt möjligt att förena användningen av området för friluftsliv och fågelskådning med en sorterings- och återvinningsanläggning för bygg- och rivningsavfall. Eftersom dagens flora och fauna utvecklats med tippverksamheten igång, kommer detta säkerligen fungera även i fortsättningen. Viss fysisk påverkan är till och med en förutsättning för att behålla de höga kvaliteterna. Frågan om anläggningens anpassning till friluftslivet bör dock bli föremål för ytterligare överväganden.

Det finns ytterligare behov för rivningsavfall m.m.

Förvaltningen har i skilda tjänsteutlåtanden påtalat olägenheten av att den pågående avvecklingen av krossanläggningar, asfaltanläggningar, betongstationer och platser för uppläggning av rivningsavfall m.m. som skulle kunna återanvändas eller återvinnas. Den etablerade sorteringsanläggningen motsvarar därför en del efterlysta behov. En fraktion av rivningsavfall som inte kommer att hanteras i anläggningen är betong. Bristen på möjligheter att återvinna denna fraktion inom staden medförde enligt uppgift t.ex. att massorna som uppkom vid rivningen av parkeringshuset Elefanten deponerades.

Förvaltningen antar att tidigare krossverksamhet motsvarat ett behov för att ta tillvara bergmassor från Södra länken. Förvaltningen vill dock betona att behovet av plats för krossning av såväl bergmassor som betong från rivna byggnader alltså kommer att finnas behov av inom staden. Frågan om Högdalenområdet kan utgöra möjlig plats för att rymma sådan verksamhet bör därför också bli föremål för överväganden.

Skydd för Hödalenverkets framtida utveckling skulle stärka möjligheterna att utveckla såväl friluftsintrassen som naturintrassen som föreslås i motionen.

Förvaltningen vill i anslutning till motionen uppmärksamma att Koncessionsnämnden vid tillståndsprövning för ökad produktion vid Hödalenverket förutsatt att bostäder inte lokaliseras närmare än 700 meter från anläggningen. För att inte ytterligare försämra möjligheterna att i detta område, som från transportstrategisk synpunkt är bra lokalisering, medge utveckling av energi- och avfallsförädling beslutade Miljö- och hälsoskyddsnämnden 1999-08-16 (§ 218) i skrivelse till Stadsbyggnadsnämnden föreslå att i detaljplan eller som områdesbestämmelse införa bestämmelser som motverkar ytterligare bostadsbebyggelse i en skyddszon av 700 meter från Hödalenverket. Så vitt förvaltningen kan bedöma har denna framställan inte fått gehör i planläggningsarbete eller i Översiktsplanen (1999). Förvaltningen bedömer att en sådan skyddsbestämmelse också skulle kunna medverka till möjligheterna att stärka skyddet av biotoper i området i enlighet med motionens syfte. Förvaltningen anser därför att frågan om områdesskydd för Hödalenverket i enlighet med miljöbalkens 3 kap 6 § bör aktualiseras i anslutning till motionens behandling.

Renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2001 att godkänna och överlämna förvaltningens yttrande som svar på remissen.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 4 december 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är mycket väsentligt för avfallshanteringen i staden att det finns anläggningar för omlastning, förbehandling och återvinning/energiutvinningen inom staden för att dels omhänderta och utnyttja avfallet, dels för att minimera transportbehoven för det avfall som uppstår inom staden. Högdalenverket utnyttjar stadens hushållsavfall och brännbart industriavfall för fjärrvärme och elektricitetsproduktion. För närvarande har förvaltningen en återvinningscentral under uppförande inom markområdet intill Högdalenverket. På samma område håller också SITA Sverige AB på att uppföra en sorteringsanläggning för brännbart bygg- och rivningsavfall som uppstår inom staden. Närheten till såväl behandlingsanläggningen Högdalenverket som närheten till området där avfallet uppkommer medför att det är önskvärt att området långsiktigt kan planeras för denna typ av verksamhet.

Det aktuella området har under de senaste åren varit mottagningsområde för schaktmassor och påverkar inte någon av de toppar som finns i anslutning till området.

Utifrån renhållningsförvaltningens verksamhet finns det inga hinder att både den kommunaltekniska verksamheten som redan nu finns i området och som håller på att etableras, kan kombineras med användande av övriga delar av området för friluftsverksamhet. Sorterings- och återvinningsverksamheten inom Högdalenområdet kommer i allt väsentligt att vara under tak för att minimera påverkan mot närområdet och skall därför inte förhindra friluftsverksamhet eller påverka växt- och djurlivet utanför arbetsområdet.

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade den 8 november 2001 att som svar på remissen åberopa följande.

Högdalstopparna är inte detaljplanlagda och det har länge pågått diskussioner om områdets framtid. En diskussion om området kommer inom kort att äga rum kommunfullmäktige. Det är därför nämndens uppfattning att det är för tidigt att fastslå exakt vilka verksamheter som ska finnas på Högdalstopparna.

Reservation mot nämndens beslut anfördes av *Per Sundgren* (v), *Py Börjeson m fl* (s) och *Lars Ahlqvist* (mp) till förmån för sitt förslag, att bifalla förvaltningens förslag till beslut.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 5 november 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Det har länge varit oklart hur Högdalstopparna ska användas och stadsdelsförvaltningen har vid ett flertal tillfällen efterfrågat en genomgripande översyn av området. Det är således positivt att frågan om topparnas framtid nu åter aktualiserats och det bör finnas förutsättningar att snarast påbörja en planering av området. I den kommande översyn bör man enligt förvaltningens uppfattning studera förslagen i Yildiz Kafkas' motion vidare. Förvaltningen delar motionärens uppfattning att Högdalstopparnas koppling till den regionala grönstrukturen bör vara en viktig utgångspunkt i planeringsarbetet. I detta sammanhang bör det vara lämpligt att studera möjligheter att stärka sambanden mellan topparna och Svedmyraskogen i norr och Rågsveds friområde i väster. Det är även betydelsefullt att man kan skapa goda förutsättningar för den biologiska mångfalden på topparna, till exempel genom åtgärder för fågellivet på platsen.

Förvaltningen välkomnar också förslaget att utöka möjligheterna till rekreation och fritidsaktiviteter på Högdalstopparna, till exempel genom att skapa platser för fågelskådning. Den särpräglade miljön på topparna har förutsättningar att bli ett attraktivt fritidsområde för de boende i söderort, vilket också har omnämnts inom det så kallade Söderortsprojektet. I ett inledande skede är det enligt förvaltningens mening viktigt att man för en bred dialog med allmänhet och andra berörda och undersöker olika alternativa förslag till att utveckla rekreationsmöjligheterna på Högdalstopparna.

Vidare är det väsentligt att man avgör hur gränserna mellan friluftsområdet och verksamheterna i Högdalens industriområde ska dras. Förvaltningen kan konstatera att den återvinningsanläggning som nämns i Kafkas' motion redan är under uppbyggnad med ett tillfälligt bygglov för fem år. I tidigare samråd om denna anläggning har förvaltningen betonat betydelsen av att man noggrant utvärderar verksamheten innan den tillåts bli permanent. En sådan utvärdering bör kunna ske inom ramen för en övergripande planering för hela området.

RESERVATIONER M.M.

Motion 1998:36 av Leif Rönngren (s)

Stadsbyggnadsnämnden

Agneta Liljesköld (mp) reserverade sig mot beslutet med hänvisning till sitt yrkande att stadsbyggnadsnämnden som svar på remissen anför följande.

Hela det sammanhållna grönstråk som utgörs av Rågsveds friområde, grönområdena kring sjön Magelungen och Högdalstopparna ska detaljplaneläggas som grönområde.

Nämnden anser att kontraktet med företagarföreningen vid Sösätragränd (det s.k. Bråtegränd) bör sägas upp eftersom den upprustning av området som skulle genomföras av företagarna inte blivit av. Företagarna hänvisas ny mark exempelvis längs med Nynäsbanan vid bensinstationen vid Magelungsvägen. Den nuvarande företagsmarken detaljplaneläggs som grönområde.

Eventuellt måste denna mark saneras varför nämnden föreslår att samma metod som används för sanering av marken vid företagsbyn Lugnet i Sickla används här om sanering behövs.

Nämnden anser inte att någon som helst byggnation i detta sammanhållna grönstråk är önskvärd.

Gatu- och fastighetsnämnden

Åke Askensten (mp) reserverade sig mot beslutet med hänvisning till sitt yrkande att gatu- och fastighetsnämnden som svar på remissen anför följande.

Hela det sammanhållna grönstråk som utgörs av Rågsveds friområde, grönområdena kring sjön Magelungen och Högdalstopparna ska detaljplaneläggas som grönområde.

Nämnden säger upp kontraktet med företagarföreningen vid Snösätragränd (det s.k. Bråtegränd) eftersom den upprustning av området som skulle genomföras av företagarna inte blivit av. Företagarna hänvisas ny mark exempelvis längs med Nynäsbanan vid bensinstationen vid Magelungsvägen. Företagsmarken detaljplaneläggs som grönområde.

Eventuellt måste denna mark saneras varför nämnden föreslår att samma metod som används för sanering av marken vid företagsbyn Lugnet i Sickla används här om sanering behövs.

Nämnden anser att ingen som helst byggnation i detta sammanhållna grönstråk är önskvärd.

Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lars Ahlqvist (mp) till förmån för sitt förslag att som svar på remissen anföra följande.

Hela det sammanhållna grönstråk som utgörs av Rågsveds friområde, grönområdena kring sjön Magelungen och Högdalstopparna ska detaljplaneläggas som grönområde.

Nämnden anser att kontraktet med företagarföreningen vid Sösätragränd (det s.k. Bråtegränd) bör sägas upp eftersom den upprustning av området som skulle genomföras av företagen inte blivit av. Företagen hänvisas ny mark exempelvis längs med Nynäsbanan vid bensinstationen vid Magelungsvägen. Den nuvarande företagsmarken detaljplaneläggs som grönområde.

Eventuellt måste denna mark saneras varför nämnden föreslår att samma metod som används för sanering av marken vid företagsbyn Lugnet i Sickla används här om sanering behövs.

Nämnden anser inte att någon som helst byggnation i detta sammanhållna grönstråk är önskvärd.

Särskilt uttalande gjordes av Marie Johansson m.fl. (m), Lillemor Tholander (fp) och Håkan Jonsson (c) enligt följande.

Vi delar uppfattningen i förvaltningens svar.

Den nya borgerliga majoriteten vill understryka vikten av att Högdalstopparna kan användas till rekreation.

Vi anser dock att det är märkligt att den avgående vänstermajoriteten inte utnyttjat sin makt att under den gångna fyraårsperioden skapa detta rekreationscenter. I stället har mandatperioden använts till att kraftigt försämra ekonomin i Stockholms stad, att skänka bort den fungerande skidlift som fanns på toppen och att nu när mandatperioden är till ända motionera om att skapa ett rekreationscenter. Det ger inte ett särskilt seriöst intryck.

Den tillträdande borgerliga majoriteten inser att Stockholms stads ekonomi först måste stabiliseras och att det därefter bör finnas möjlighet att se över hur området på och runt Högdalstopparna på bästa sätt kan användas till rekreation. Ett sätt att finansiera delar av upprustningen är att söka sponsorer, såväl till byggnation som till drift. En annan möjlighet är att undersöka möjligheterna att planlägga området runt Bråtegränd och stycka av och sälja lämpliga delar till villa och radhusbebyggelse.

Motion 2001:53 av Yildiz Kafkas (mp)

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Dick Urban Vestbro (v) och Cecilia Obermüller (mp), som hänvisade till sitt yrkande att stadsbyggnadsnämnden bifaller motionen, påskyndar arbetet med att ta fram underlag för att utveckla områdets naturvärden, samt därutöver anför följande.

Farsta stadsdelsnämnd såväl som andra motionärer har också uppmärksammat områdets naturvärden. Området kan bli ett värdefullt naturområde och friluftsområde för bebyggelse i närheten. Då marken inte vårdats på senare år är det nu bråttom att vidta åtgärder.

Det finns ett mycket stort behov av återvinningsanläggningar för rivningsavfall. En annan del av området skulle därför kunna användas för sådan verksamhet. Även denna del av förslaget bör planläggas snarast. Tyvärr ligger dock f.n utvecklingen i området stilla.

Som framkommit från renhållningsförvaltningen är utrymmesbrist inget problem. Det finns plats för avfallsförbränning, återvinningscentral och framtida plats för återvinning av byggavfall, även om man gör iordning en stor del av området enligt motionens önskemål.

Gatu- och fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Börje Vestlund (s), Teres Lindberg (s), Catarina Agrell (s) och Margarita Pulido (s) enligt kontorets förslag, som var följande.

1. Gatu- och fastighetsnämnden överlämnar och återoppar kontorets utlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Nämnden överlämnar och återoppar kontorets utlåtande till Farsta stadsdelsnämnd som svar på "Högdalstoppen, ett grönt idéförslag"

Reservation anfördes av Per Bolund (mp) och Torsten Sandgren (v) enligt det av dem framställda yrkandet.

Nämnden beslutar att

1. bifalla motionen
2. påskynda arbetet med att ta fram underlag för att utveckla områdets naturvärden
3. därutöver anför

Farsta stadsdelsnämnd såväl som andra motionärer har också uppmärksammat områdets naturvärden. Området kan bli ett värdefullt naturområde och friluftsområde för bebyggelse i närheten. Då marken inte vårdats på senare år är det nu bråttom att vidta åtgärder.

Det finns ett mycket stort behov av återvinningsanläggningar för rivningsavfall. En annan del av området skulle därför kunna användas för sådan verksamhet. Även denna del av förslaget bör planläggs snarast. Tyvärr ligger dock f.n utvecklingen i området stilla.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

1998:36

1998:36

Motion av Leif Rönngren (s) om Högdalstoppen

Högdalstoppen är ett område som det funnits många goda planer för. Det har också varit en plats för rekreation, vintertid slalom och bob-åkning, sommartid som fridfullt strövområde.

Under senare år har dock flera förändringar gjorts att det varit stökigt kring ”toppen”. Tredje toppen, och avvecklingen av liftanordning har sammantaget inneburit att det varit svårt att göra något vettigt av området.

Nu när planerna att frakta bergmassor från Södra länkenbygget till toppen har ersatts av bättre alternativ öppnar sig helt nya möjligheter att göra någonting positivt och bra utav marken på och omkring Högdalstoppen. Området angränsar till flera olika stadsdelsnämndsområden och själva ansvaret för olika delar av Högdalstoppen ligger på olika nämnder och förvaltningar. Högdalstoppen skulle kunna bli ett centrum för vintersportaktiviteter i stockholmsområdet. Slalom, bob, skridsko, snowboard, långfärd, allt skulle kunna vara möjligt. Ny teknik skulle kunna utnyttjas för att förlänga säsongen. Sommartid skulle andra aktiviteter kunna ta vid, varför inte dans, café, motionsspår, utsiktsplats på toppen, naturstigar.

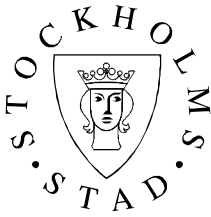
Det har funnits många och bra planer förr men ingen har förverkligats. Nu är det dags! Då området angränsar till flera stadsdelsnämnder och flera andra förvaltningar och bolag är berörda så är en idé att en projektgrupp från olika delar av verksamheterna kunde bildas. En arkitekt- och idéävling utlysas, öppen för alla, för att få fram vad som är roligast, bäst och till störst nytta för olika intressen och enskilda.

Med hänvisning till ovanstående hemställer undertecknad om att fullmäktige beslutar

att utlysa en idé- och arkitekttväling för området kring Högdalstoppen, samt att fullmäktige initierar en projektgrupp kring planering och genomförande av eventuella idéer.

Stockholm den 4 maj 1998

Leif Rönngren

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2001:53

2001:53

**Motion av Yildiz Kafkas (mp) om omvandling av
Högdalstippen till ett attraktivt grönområde med
platser för fågelskådning**

Högdalstippen har använts som upplag för stadens rivnings- och schaktmassor, grovsopor och rester av sopförbränning. Tippverksamheten är sedan januari 2001 avslutad och just nu pågår diskussioner om områdets framtida användning. Närheten till Högdalenverket gör att området inte är lämpligt för bebyggelse.

Högdalstippen består av tre toppar och är belägen inom den södra ”gröna kilen” Hanveden som sträcker sig in mot Stockholm via Huddinge till Svedmyraskogen. Planeringen bör gå ut på att utveckla Högdalentopparna till ett attraktivt grönområde med inriktning på fåglar, så att det blir en väl fungerande del i den södra ”gröna kilen”. Att förstärka natur- och friluftskvaliteterna i området skulle också medföra en ökad attraktivitet i kringliggande och i viss mån eftersatta stadsdelar som Rågsved, Fagersjö och Hökarängen. Där bör det finnas möjlighet att förena frilufts- och naturintressen med återvinningsverksamheter i anslutning till Högdalenverket. Eftersom större delen av stadens avfall transporteras till Högdalenverket, är det naturligt att en återvinningsverksamhet förläggs i anslutning till Högdalenverket.

På Högdalstopparna rastar vår och höst stora mängder flyttfåglar, som uppfattar dessa toppar som fjäll, vilket de gillar. Flyttfåglarna är också förtjusta i de stora mängder frön från skrudatväxter som finns där (i princip samma sak som gamla dikesväxter). Fåglarna drar redan nu till sig många fågelskådare vilket borde tas tillvara i planeringen.

Inom tippområdet finns även flera hotade/sällsynta växter som är registrerade i ArtArken. Dessa är: paddfot (*Asperugo procumbens*), sötvedel (*Astragalus glycyhallas*), svedjenäva (*Geranium bohemicum*), fältkrassing (*Lepidium campestre*), vit kattost (*Malva pusilla*), ulltistel (*Onopordum*

um campestre), vit kattost (*Malva pusilla*), ulltistel (*Onopordum acanthium*) samt luddvicker (*Vicia villosa* ssp. *Villosa*).

Vi har nu ett unikt tillfälle att omvandla de tre tipphögarna från deponier till tre natursköna toppar för friluftsliv, fågelskådning och biologisk mångfald och förena detta med en väl utbyggd återvinningsanläggning.

Med hänvisning till ovan hemställer jag att

1. fullmäktige uppdrar till stadens berörda nämnder att ta fram en plan i syfte att dels använda området för friluftsliv och fågelskådning dels vidta åtgärder för att områdets naturvärden ska kunna förstärka den södra "gröna kilen"
2. fullmäktige uppdrar till stadens berörda nämnder att undersöka om det finns möjlighet att förena en sorterings- och återvinningsanläggning för bygg- och rivningsavfall med natur- och fritidsintressen inom området.

Stockholm den 1 oktober 2001

Yildiz Kafkas